

GEBROKEN GLAS

CAROLYN D. WALL

gebroken glas

roman

Vertaald door
Wim Scherpenisse
en Mieke Trouw

Uitgeverij De Vliegende Hollander

Uitgeverij De Vliegende Hollander stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruik gemaakt van papier met het FSC-kenmerk. Dit kenmerk garandeert dat het hout, of de houtvezel waarvan het product is gemaakt, afkomstig is van ecologisch en sociaal verantwoord bosbeheer.

Copyright © 2008 Carolyn D. Wall
Copyright Nederlandse vertaling © 2009
Wim Scherpenisse en Mieke Trouw
Oorspronkelijk uitgegeven door Poisoned Pen Press
Published in agreement with the author,
c/o Baror International, Inc., Armonk, New York, U.S.A.
Oorspronkelijke titel *Sweeping Up Glass*
Vormgeving binnenwerk Perfect Service
Omslagontwerp Martin Pyper – me studio
Omslagfoto Spaarnestad Photo
ISBN 978 90 495 0001 6
NUR 302

Dit boek draag ik op aan mijn vader
die naar me luisterde alsof
mijn woorden volmaakt waren
en mijn stem een heel land kon redden.

Mijn eeuwige dank gaat uit naar de mensen van de Dead Writers Society, voor hun suggesties en omdat ze naar mijn tirades luisterden.

Rafael, bedankt voor je voortreffelijke redactiewerk, en dank ook aan iedereen bij Poisoned Pen Press.

Bovenal gaat mijn eeuwige liefde en waardering uit naar al mijn kinderen, stuk voor stuk, en naar Gary, de beste echtgenoot die een schrijfster zich maar kan wensen.

1

Het langgerekte gehuil van een wolf golft als kiespijn door me heen. Hoger op de helling weergalmen schoten. De echo's sterven langzaam weg tot ze nauwelijks nog een geluid, maar meer een herinnering zijn.

Er is niemand meer op dit stuk van de helling behalve Ida en ik, en mijn kleinzoon Will'm. Van die jongen hou ik zielsveel, maar Ida, dat is een ander verhaal. Ze woont in een geteerd schuurtje achter op ons terrein, en hoewel dit de koudste winter is die ooit in Kentucky is gemeten, staat ze op dit moment buiten met een deken om zich heen. Ze staat Bijbelteksten te citeren en te vloeken als een ketellapper. Haar witte haar piekt alle kanten op als dat van een wilde.

Ik ben Ida's kind. Zij is dus mijn ma, en Tate Harker was mijn pa. Ik wou dat hij er nog was, maar hij ligt begraven naast de buitenplee.

Degene die op de wolven schiet, is op verboden terrein.

'Ik ben even met de jongen weg,' zeg ik tegen Ida.

Ik heb wat eten en drinken voor haar: een gekookt ei, brood en boter, een stuk appel in een doek en een kop hete thee. Ze loopt achter me aan naar binnen en gaat op haar veldbed zitten. Haar gezicht is geel geworden van jarenlang roken, haar lippen zijn dun en haar hals lijkt op de lel van een kalkoen. Ze heeft nu al bijna drie weken hetzelfde nachthemd aan, hoewel er een schoon hemd opgevouwen op een doos naast haar bed ligt.

Pa heeft me eens verteld dat Ida mooi en vol vuur was toen hij haar leerde kennen. Ze reed van hot naar her op haar ezel en preekte over gouden straten die het wonnen van de korte weg naar de hel. Ze bidt nog altijd dagelijks tot God dat hij haar mag verlossen van dronkenlappen, dieven en lui zoals ik. Vorige zomer heeft ze bijbels in zeven

talen laten komen, maar ze heeft de dozen niet eens opengemaakt. Het is donker in haar hutje, en het stinkt er naar massageolie en oudemensenluchtjes. Misschien komt het van de slap geworden kartonnen dozen die nog steeds niet zijn uitgepakt, hoewel mijn Saul haar hier al twaalf jaar geleden naartoe heeft verhuisd. Daarna is ook hij gestorven.

‘Ik kan geen appel eten met dit valse gebit,’ zegt ze.

‘Will’m heeft dat stuk voor je bewaard.’

‘Je geniet ervan, hè, dat ik hier in dit varkenskot woon terwijl die jongen en jij als vorsten leven.’

Wij leven ‘als vorsten’ achter de kruidenierszaak, in een keuken met alleen koud water. Will’m slaapt in een nis naast de houtkachel en ik in de slaapkamer. Ik heb geprobeerd Ida’s leven in deze hut aan-genamer te maken door er een tafel neer te zetten en een gordijn op te hangen, maar zij wil daar niets van weten, ze zegt dat ze toch gauw zal overgaan.

‘Ik ben even met de jongen weg,’ zeg ik.

‘Ik zal God vragen je je zonden te vergeven, Olivia.’

Ida is niet het enige wat mij slapeloze nachten bezorgt. Ik maak me ook zorgen omdat zo veel mensen boodschappen komen doen zonder dat ze geld hebben. Meestal pakken ze gewoon wat ze nodig hebben. Will’m en ik schrijven alles op en zij betalen terug als ze dat kunnen – soms met zoete aardappelen of gele uien, of een broedende kip als de schuld te hoog wordt.

Als pa er nog was, zou hij zeggen dat alles wel goed kwam.

‘Schiet op als je mee wilt,’ zeg ik tegen Will’m.

Het is een volkomen zinloze onderneming. Ik trek mijn dikke wollen cape en wanten aan. Ik neem Sauls geweer mee.

Will’m pakt de tobogan uit de voorraadschuur. Hij draagt een paar oude schoenen en zo veel overhemden dat hij wel een stapel wasgoed lijkt. Ik kan zijn bruine ogen maar net onderscheiden achter de ronde gaten in zijn wollen muts. Ik weet wat hij denkt, hetzelfde als pa vroeger: dat er misschien een gewond beest is dat zijn hulp nodig heeft.

Ik word volgend jaar tweeënveertig, te oud om met mijn dikke be-

nen de besneeuwde helling op te zwoegen zodat ik pijn in mijn heupen krijg. Ik zou thuis in de keuken moeten staan om de overgebleven bonen van gisteravond op te warmen. Will'm loopt achter me met de tobogan aan het touw. Al na korte tijd zijn mijn vingers ijskoud en mijn tenen gevoelloos, en ik beseft dat ik me op het daglicht heb verkeken. Op een plek waar de sneeuw glad en schoon is, blijven we staan om op adem te komen. Het is donkerder hier boven tussen de elzen en de dennen. Ik zet de lantaarn op de slee, strijk een lucifer af en houd het vlammetje bij de pit.

Beneden, aan onze linkerhand, gaan er lichtjes aan in Aurora, en enkele auto's ploeteren met flikkerende lampen door de sneeuwprut.

'Alweer een schot!' zegt Will'm. 'Oma?'

Ik vind het vreselijk als hij me zo aankijkt, alsof ik verdomme elk probleem in Pope County kan oplossen. 'Will'm, deze winter gaan ze toch allemaal dood van de honger.'

Maar dat meen ik niet en dat weet hij ook. Zo meteen gaan de jagers naar huis om roggewhisky te drinken en warm te eten. Voorbij de rij elzen zoeken de laatste grijze wolven hongerig beschutting bij elkaar. Het zijn de enige wolven die in Kentucky voorkomen, en sinds vanavond zijn er weer een paar minder.

Op een open plek stuiten we op de twee mannetjes. Will'm staart naar de donkere ronde gaten in hun zij. Hun rechteroor is eraf. Een klein grijs wijfje is onder de struiken gekropen, kijkt naar ons en laat haar tanden zien. Ook zij is aangeschoten en heeft een afgesneden oor. Het bloed is uit de wond in haar oog gelopen en haar vacht zit op die plek vol klitten. We zien de afgesneden oren nergens.

Dit zijn niet zomaar wolven. De grijze wolven leven al vijfenzestig jaar ongestoord op de hellingen van de Big Foley. Tot er een week geleden opeens een mannetje lag, aangeschoten en met een afgesneden oor. Will'm en ik vonden het dier en verlostten het uit zijn lijden. Vandaag is de jager teruggekomen, en hij was niet alleen.

'Verdomme,' zeg ik. 'Dit wijfje had jongen, midden in de winter.'

'Maak haar niet af,' zegt hij.

'Ze heeft een kogel in haar dij en ze is al bijna doodgebloed.'

'We nemen haar mee naar huis.'

Maar ondertussen denk ik: *Ik weet wie dit heeft gedaan.*

‘Ga eens een stukje achteruit.’ Ik leg het geweer aan. ‘We zouden het huis niet eens halen, ze zou halverwege al dood zijn.’

‘Maar ze is nú nog niet dood,’ zegt Will’m.

Die verdraaide jongen. De kou is bijtend scherp. Er komt waarschijnlijk nog meer sneeuw, en als die valt bedekt hij onze sporen en de steile rotsen. Eén welgemikt schot tussen haar ogen, dan is ze uit haar lijden. Maar tussen haar ogen loopt ook die smalle zilverkleurige streep.

Ik vraag me af of Will’m zichzelf met die wolvenjongen vergelijkt. Ooit zal ik hem over Pauline moeten vertellen, hoewel hij nooit naar haar heeft gevraagd. Hij heeft nog niet geleerd dat alle schepselen Gods zichzelf moeten zien te redden en dat de duivel de traagsten te pakken neemt.

‘Geef je sjaal eens. We zullen haar stevig muilkorven en haar op de tobogan vastbinden.’

‘Ik kan wel bij haar gaan zitten,’ zegt hij met een grijns.

‘Nee, dat kan niet. Jij moet achter de slee lopen en goed opletten. Doe wat ik zeg, anders laten we haar hier liggen.’

‘Goed.’

‘En ze mag onder geen beding in het hemelbed slapen, en ook niet eronder. En als ze morgenochtend niet beter is, maak ik haar alsnog af.’

Het is lastig zonder touw. Ik trek de slee en Will’m houdt de zaak in evenwicht. Een paar keer glijdt de wolvin eraf, en dan leggen we haar terug en ruilen van plaats. Goeie god, ik begrijp elke dag minder van mezelf. Ik ben zo moe dat de wolvin, de jongen en Ida in mijn hoofd door elkaar lopen tot ik niet meer weet wie wie is, of wie me het hardst nodig heeft.

In de hoek van de keuken leggen we de wolvin op een deken. Het zou misdadig zijn om haar in haar toestand in onze bouwvallige voorraadschuur te stoppen, waar een hongerige lynx haar zou kunnen vinden, of waar Ida haar zou kunnen zien als ze naar buiten kwam. De wolvin ademt zwaar, en ze heeft haar ogen dicht. Will'ms sjaal zit nog steeds als een zacht snoer om haar snuit – net zo'n losse muilkorf als ik pa vroeger zag aanbrengen. Bloed sijpelt uit de plek waar haar oor heeft gezeten.

Ik stapel wat aanmaakhoutjes in de kachel en steek ze aan. Pak een bord met witte bonen uit de kast en kwak ze in een pan. Met een theelepel laat ik er een paar op haar tong glijden, maar ze draait met haar ogen.

'Er liggen nog klusjes te wachten,' zeg ik, terwijl ik opsta.

Will'm staat midden in de keuken. Er hangt een gele gloeilamp boven onze tafel. 'Maar als we haar wond niet hechten, gaat ze dood.'

'Zo gaat dat soms.'

'Net als met de vrouw van Wing Harris?'

Ik draai mijn hoofd met een ruk naar hem toe. 'Praat me niet van Wings vrouw.'

'Iedereen weet dat ze elke dag zwakker wordt.'

Ik wil er niets van horen. 'Ga naar buiten en haal het hout, nu je je jas nog aan hebt.'

Er liggen aardappelschillen in de gootsteen, en ik schep ze met mijn hand op en stop ze in mijn zak. Ik schop tegen de sneeuw, die onder de achterdeur door is gewaaid en op de veranda in een brij is veranderd. Dan pak ik de emmers van hun spijkers en sla het ijs van de onderkant af. Will'm klost achter me aan naar buiten, het trappetje

af. Ik wou dat hij Wings naam niet had genoemd.

Toen we jong waren, bestond er geen enkel geheim tussen Wing en mij. Maar sinds vijftientig jaar steken we de straat over om elkaar niet tegen het lijf te lopen. Nu wisselen we alleen nog maar af en toe een korte groet in Ruse's Café.

Al met al heb ik een getikte ma die honderd stoffige bijbels bezit, een slungelige jongen met een week hart, en geen man om mee te slapen. En een grijze wolvin die op mijn keukenvloer dood ligt te gaan.

Buiten, in het donker, sjort Will'm de bijl uit een stam. 'Kunnen we dan in elk geval haar oor dichtnaaien?'

Verdomme nog aan toe. Jaren geleden heeft Ida pa bij de dichtgetimmerde buitenplee begraven. Sindsdien loop ik tien keer per dag over hem heen. Ook nu stap ik op die plek, op weg naar de overdekte put. Pa had zichzelf het vak van dierenarts geleerd en was zeer geliefd, maar er staat nog niet eens een stok in de grond om zijn graf te markeren. Er komt een dag dat ik hem naar de helling verplaats, in de buurt van Saul, en dan krijgt hij een echte grafsteen.

Bijna dertien jaar ben ik met Saul getrouwd geweest. Toen hij doodging, gaf ik Junk Hanley een dollar om hier een platte plavei te komen leggen waarop stond dat Saul Cross een beminde echtgenoot en vader was. Niet dat ik hem zozeer heb bemind.

Mijn schoenen doorbreken de donkere sneeuwkorst, en er kleven klompjes ijs aan mijn rok. Ik duw de deur open, zet de lantaarn op de grond, schep voer in de ene emmer, vul de andere met aardappelen. Ik snij een streng uien af. Morgenochtend zal ik in onze winkel een lijst van de voorraden in de bussen en op de planken maken en de laatste blikken limabonen en bakpoeder neerzetten. Als de mensen op de pof blijven kopen, kan ik straks niets meer bestellen.

Ik ga het geitenhok binnen, gooi de aardappelschillen naar de beesten toe, gebruik het handvat van een schoffel om het ijs op de waterbak te breken. Het is hier zo donker dat ik maar net Ida's lage hut en de vastgebonden ezel ernaast kan zien. Ook al ging Ida tekeer over haar avondeten, ik ben ervan overtuigd dat ze het al op heeft en in slaap is gevallen terwijl ze haar pijp rookte. Er komt nog een dag dat ze de hele boel hier laat afbranden, en als ze dat doet, hoop ik dat

ze de ezel meeneemt. Aan de andere kant van het erf is Will'm bezig om aanmaakhout te kloven.

Ik tik het ijs in de ondiepe pannen ook kapot, maar de vijf kippen gaan nog liever dood van dorst dan dat ze van hun nest komen.

Will'm loopt achter me aan naar binnen, schudt zijn jas van zijn schouders, gaat zitten en laat de smeltende sneeuw van zijn schoenen lopen. Ik zet de aardappellemmer onder de gootsteen.

Verdorie. Misschien heb ik de wolvin wel mee naar huis genomen om Will'm een plezier te doen – of misschien wel vanwege pa, wiens oude kliniek nog steeds onder deze keuken ligt. Ik ben in geen jaren naar beneden geweest, en nu heb ik er ook weinig zin in. Maar ik haal de lamp die op de veranda hangt. Will'm zet grote ogen op als ik de sleutels van de haak haal en de kelderdeur openmaak.

Mijn schoenen maken holle geluiden op de trap, maar de vloer onderaan is van aangestampte aarde. Er is geen elektriciteit, en zoals Saul zou hebben gezegd, het is hier zo muf als de neten. Geen wonder dat hij zich in deze ruimte vol schimmel, spinnenwebben en stof nooit liet zien. Saul zei dat pa niet goed bij zijn hoofd was, omdat hij bijna de godganse dag hier beneden met zijn beestjes in de weer was en de rest van de tijd met de distilleerketel in het kleine schuurtje.

Het is voor het eerst in jaren dat hier licht komt. Het ruikt vies, alsof er dingen zijn doodgegaan en weggerot, al verloor pa maar zelden een patiënt. De rot zit in de tunnel die hij tussen de kelder en het schuurtje heeft gebouwd. Daardoor hoefde hij niet door een dikke meter sneeuw te ploeteren als hij alleen maar naar zijn distilleerketel wilde. Nu zijn beide uiteinden afgedekt.

Ik kijk om me heen naar de slaappleatsen van oud stro, de tafel die de hele lengte van de ruimte beslaat, roestige metalen kooien en draagkorven met verbogen handvatten, emmers, een hooivork en spades, kratten, een paar kapotte lantaarns. Bij het zien van de grote hokken met tralies en drinkbakken word ik even heel misselijk. Onder dit huis is het niet de herinnering aan pa waar ik bang voor ben.

'Het is hier zo klam dat je 't aan je longen zou krijgen.' Van een plank pak ik een stoffige, bruine fles en een paar andere dingen – een lange schaar en een pakje gebogen naalden – en daarna lopen we de

trap op, naar het licht. Ik doe de deur op slot en laat de sleutels weer op het haakje glijden.

Uit mijn naaimand haal ik wit draad, en ik scheur vierkante stukjes verband uit schoon katoen, en lange repen die als windsels moeten dienen. De chloroform heeft zijn kracht verloren, maar we hebben niets anders. Ik giet drie druppels op een oude lap. We wassen onze handen met warm water en zeep en gaan dan op de grond zitten. Als de wolvin zo ver mogelijk onder zeil is, knip ik het samengeklitte haar van haar dij. Ze schokt en trekt, en haar ogen draaien wit weg als ik een stukje vacht weg scheer en in de wond wroet. Mijn gezicht voelt pijnlijk strak aan, en mijn ogen tranen verschrikkelijk.

‘Wie zou dit hebben gedaan?’ vraagt Will’m.

Ik trek mijn vingers terug. Op mijn handpalm ligt de metalen kogel. Ik giet peroxide in de wond en zie het bruisen. Ik rol een stuk draad af, breek het met mijn tanden en hou de naald in het licht. Vloek binnensmonds dat mijn ogen niet meer zo goed zijn als vroeger. Ik laat Will’m zien hoe hij de randen van de wond bij elkaar kan houden, en terwijl hij haar huid tussen zijn vingers klemt, breng ik een stuk of vijf hechtingen aan. We doen hetzelfde met het oor, en halen zo goed en zo kwaad als het kan het bloed uit haar oog. Ze krimpt ineen en jankt. Onder de mannenbroek die ik draag – plus de katoenen jurk, het vest en het lange ondergoed – ben ik klam van het zweet.

Will’m biedt aan om een gebed voor haar uit te spreken.

‘Doe maar,’ zeg ik tegen hem. ‘En als je dan toch bezig bent, bid dan ook maar meteen voor de jagers. Als ik met ze klaar ben, zal het ze spijten dat ze ooit zijn geboren.’